N:o 23. Redaktör: ADOLF LINDGREN. Förläggare: HUSS & BEER. Stockholm den 1 December 1882. Pris: Helt år 6 kr. Halft år 4 kr. Qvartal 2 kr. Lösn:r 25 öre. Lösn:r med musikbilaga 50 öre. Årg. 2.

Minnesblad.

Arrhén v. Kapfelmann.

Det var i början på 1820-talet som Kapfelmanns herrliga »Vårsång» (orden af Dahlgren) gjorde sitt intåg i Upsala. Den sjöngs första gången en Valborgsmessoafton på Slottsbacken under anförande af Hæffner och af en kör, i hvilken deltogo tenorer sådane som Fröst, C. Rydqvist, Isac Berg (sederm. hofsångaren), L. Göök, O. Svalin, Tottie, Schönmeyr o. fl., alla utmärkta. Der stodo vi, sångare, väl 20 i hvarje stämma, uppställde i carré, med allas vår »farbror» i midten, och det var ett rikhaltigt program vi hade att genomföra, ty det upptog utom Kapfelmanns Vårsång Stjernsången (Sjögrén), Hulda Rosa (Hæffner), Riddar Toggenburg (Geijer) o. fl. oförgängliga och om sångernas gyllene ålder i Upsala vittnande melodier.

Af komponisten till Vårsången visste jag då ej annat, än att han var director musices vid krigsakademien (Carlberg), och det gick många år, innan jag kom att göra hans personliga bekantskap. Denna gjordes först en gång på Dahlbergs källare vid Drottninggatan och just icke under de gynsammaste auspicier för framtiden, ty min nye bror (naturligtvis blefvo vi strax »bröder»), var af en ringa anledning nära att återuppsäga brorskapet. Jag hade nemligen nyss vid en soiré, som Agrell (den bekante qvartettspelaren) gaf i Kirsteinska huset med biträde bl. a. af harmoniska sällskapets, af mig anförde karlkör, på programmet upptagit äfven Kapfelmanns Vårsång. Den gick förträffligt och vann lifligt bifall, hvilket jag icke underlät att omtala för Kapfelmann, när jag, som sagdt, träffade honom på Dahlbergs källare, hvarvid jag gjorde honom en komplimang för sjelfva kompositionen, yttrande: *unum, sed leonem.* Detta tog K. mycket hett och sade: »Du känner således inte mina *större* arbeten?» — »Nej», menade jag sanningsenligt, och deröfver var komponisten till den berömda sången så förbittrad, att han icke ville tala ett ord med mig sedan.

En annan gång gick det icke bättre. Vid konung Oskar I:s tronbestigning komponerades flere förslag till ny folksång, och af dem som först utgåfvos i tryck voro en af Franz Berwald, en af Kapfelmann och en af mig. Det föll mig in att låta dessa tre, liksom på prof, uppföras i en konsert, hvilket förslag jag meddelade W. Davidsson, som strax gillade och antog det, hvarpå de tre sångerna, arrangerade för militärmusik, utgjorde kärnpunkten i programmet till en »Folksångskonsert», hvilken gafs i Trädgårdsföreningens lokal af 2:a Lifgardets musikkår, under Uhlighs anförande. Att denna tillställning — som för öfrigt vann allmänhetens bifall — icke var i Kapfelmanns smak, sluter jag deraf, att då jag en tid derefter träffade honom, han bittert frågade, hvad jag hade för dumheter för mig nu för tiden.

Ett original var Kapfelmann, och det af första ordningen, i grunden godmodig, men tålde icke sig sjelf eller andra, och hörde till de naturer, som förarga sig sjelfva, om ingen annan har lust att göra det. Han lefde som en enstöring, och ville man träffa honom, så gjorde man bäst att söka honom på Clas på hörnet, der han satt säkert från kl. 6 till 11 hvarje qväll vid sin toddy och sin pipa, vanligen »mol allena». Han var sålunda visserligen en god kund, men tillika värdinnans (der var fruntimmersregering) förskräckelse, ty han visste aldrig att gå sin väg, icke ens när det stängdes. När alla andra gäster voro borta, satt Kapfelmann qvar, och det hjelpte icke att släcka ljusen, ty sedan detta skett en gång, och han återkom påföljande dag, var han försedd med en ljusstump och tändstickor i fickan, och när det släcktes i salen, lät han icke förbluffa sig, utan tog sin ljusstump ur fickan, tände den och lät den brinna, stoppade sin pipa och satt qvar så länge den och den nystoppade pipan räckte.

Kapfelmann hade en god vän i Gustaf Torsslow (aktörens broder, teaterkamrern), hvilken var af samma lynne, godmodig och välvillig, men knarrig och envis. Likasom Kapfelmann alltid var att träffa kl. 6 e. m. på Clas på hörnet, lika säkert hamnade vid den tiden Torsslow på Stallmästargården, det måtte vara hvad väder som helst, alltid med käpp och paraply. Det skulle säkert varit angenämt för dem att dricka sin toddy gemensamt, men dertill voro de för envisa. Det kunde lika lite komma i fråga att Kapfelmann afstod sin Clas på hörnet, som att Torsslow blef sin Stallmästargård otrogen; också, efter det deras vägar korsats vid ändan af Carlbergsallén, styrde de hvarje afton orubbligt hvar och en till sitt mål.

Kapfelmanns begrafning var högtidlig. Den arrangerades, enligt den aflidnes begäran, af Torsslow, som med mycken takt fungerade såsom värd. Jordfästningen förrättades af en ung prest i Adolf Fredrik, och liktalet inleddes med: »En stor sångare är fallen i Zion». Sång utfördes af kungl. teaterns kör. Efter ceremonien samlades man i Trädgårdsföreningens norra paviljong, der en splendid gouter med bålar etc. intogs. Gästernas antal gick väl till öfver 100, och voro kungl. teatern, krigsakademien och musikaliska akademien talrikt representerade. Några sörjande slägtingar förekommo icke och stämningen var väl allvarlig men långt ifrån dyster. En slutskål för värden, hr Torsslow, föreslogs af presidenten Westerstrand.

Så hade den ene vännen begraft den andre. Nu slumra de begge i det tysta. Beskedligare grälmakare än dessa två får man leta efter.

J. M. R—n.

Eroicans första sats.

Några måttbestämningar.

II.

Om vi i föregående artikel fått klar för oss betydelsen af begreppen symmetri och proportion, så blir nu uppgiften att undersöka, i hvad mån dessa bestämningar kunna tillämpas på Eroicans första allegro. Till en början må anmärkas, att Zeising användt »gyllne snittet» i musiken endast på intervallens elementära svängningsförhållanden, men icke tänkt på att anbringa detsamma äfven på det färdiga musikaliska konstverket, betraktadt såsom en bestämd utsträckning i tiden (liksom de bildande konsternas alster äro en utsträckning i rummet), hvarvid såsom en gemensam måttsenhet osökt erbjuder sig den likformiga *takten* — naturligtvis blott skematiskt uppfattad och oberoende af hvarje tillfälligt fördröjande eller påskyndande. Tydligt är — enligt hvad förut antydts — att då en tidslängd icke i likhet med en rumslängd kan af ögat på en gång öfverskådas utan måste af blotta minnet behållas och uppmätas, densammas proportioner och symmetriska förhållanden ej fordra samma relativa noggrannhet som rumslängdens, och att då redan i den senare en estetisk afvikelse från de matematiska siffrorna medgifves, denna afvikelse i den musikaliska tidslängden måste få vara ännu större, men dock ej så stor, att icke ett tydligt *närmande* till det matematiska förhållandet eger rum.

För att åskådliggöra huru symmetriska förhållanden kunna gripa in i hvarandra redan i den blotta horisontala längdriktningen af en bygnadsfasad, återgifves här nedan teckningen af en dylik, hemtad från en af de mest regelbundna bygnader i verlden, Palladios kyrka Il Redentore i Venedig. Vi skola sedan genom jämförelse finna, hurusom alldeles liknande hufvudsnitt osökt göra sig gällande i vår symfonisats, hvarmed ock är bevisadt att samma formella grundlagar, om än modifierade, gälla för vissa af både tonkonstens och den bildande konstens längdutsträckningar, något som ingen af hrr estetici — med undantag i viss mån för Emil Naumann — hittills framhållit.

De hufvudsakliga perpendikulära afskärningarna i denna fasads horisontallinier begränsas af: dörrens bredd, kupolens bredd, densamma plus småtornens bredd, samt slutligen äfven trappans bredd innanför pelarne. Dessa afskärningar kunna nära fås på följande sätt: uppdela bygnadens bredd i åttondelar, så slutar den andra åttondelen — enligt hvad nedanstående linie utvisar — straxt till venster om trappan (vid *c*), den tredje venster om dörren utanför kolonnen (*d*), den fjerde i midten (*e*), den femte höger om dörren (*f*), den sjette höger om trappan (*g*). Första och sjunde åttondelen sluta icke i någon afskärning. Deremot erhålles kupolens bredd (*b*—*h*) på ett ungefär genom att halfvera af-

ständen *ad* och *fi*, och småtornens gränser (*k*—*l*) genom ytterligare halfvering af *ab* och *hi*.

På liknande sätt kunna vi uppdela eroicasatsen. Stycket *ab* är *första reprisen* (151 takter), stycket *bd* samma repris *repeterad*, således lika stort som det förra; och hela stycket *ad* motsvarar af hela satsens längd (840 takter med frånräknande af de två oväsentliga inledningstakterna) verkligen i det allra närmaste $^3/_8$ (näml. 302 takter i. st. f. 315). Stycket *df* är den s. k. *genomföringsdelen;* den mäter 244 takter, är således ej öfverdrifvet större än $^2/_8$ (210). Det återstående stycket *fi* (294 takter) indelas liksom *ad* nästan på midten i två halfvor hvaraf *fh* (153 t.) bildar den *återupptagna* första reprisen och *hi* (141 t.) den afslutande *codan*. Midten på genomföringsdelen så väl som på hela satsen (*e*) utgör tydligen den grupp af cirka 8 takter, hvarinom den dramatiska stegringen kulminerar och striden våldsammast utkämpas ända till och med den skärande dissonansen,
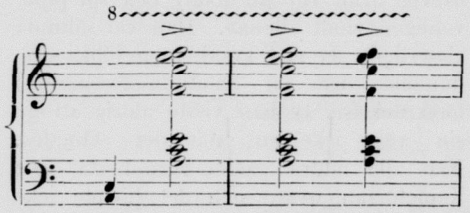
som med ens afbryter rörelsen. Isolera vi nu dessa 8 takter — hvilka om man så vill kunna anses motsvara bredden af sjelfva slutstenen öfver dörrhvalfvet —, så få vi altså inom de hittills uppdragna hufvudsnitten följande taktförhållanden:

151 151 118 8 118 153 141

en *symmetri,* hvilken är nära nog lika fullkomlig som bygnadens! Den enda nämnvärda afvikelsen gör, som man ser, codan, hvilken tyckes vara något för kort (141 takter), hvarvid likväl får antagas att dess qvalitativa plus — medelst instrumentationens ökade glans etc. — ersätter dess qvantitativa minus. I allmänhet äro alla måttförhållanden ofördelaktigare mot slutet af satserna; innehållets ökade vigt, rörelsens koncentration m. m. verka helt naturligt att uppmärksamheten här ej så noga fästes på de rent formella måtten. I alla fall bör ihågkommas, att först Beethoven var den som gjorde codan tillnärmelsevis lika stor som första reprisen; hos Haydn och Mozart, der codan är liten eller ingen, kan aldrig någon symmetri uppkomma, åtminstone ej på annat vilkor, än att första reprisen *icke* omedelbart repeteras.

Men vi gå vidare. Styckena *ac* och *gi* utgjorde som vi minnas hvardera $^2/_8$ af det hela. I Eroicasatsen faller snittet *c* framför det ställe i första reprisens *repetition,* der *andra* temat begynner:
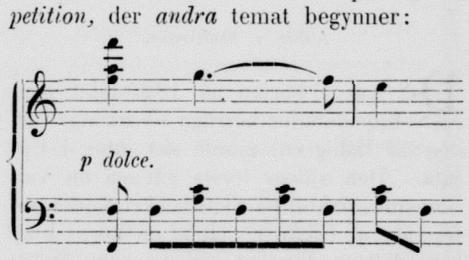
Snittet *g* åter faller framför det ställe i återupptagandet af samma repris *efter* genomföringsdelen, hvarest *tredje* temat begynner:
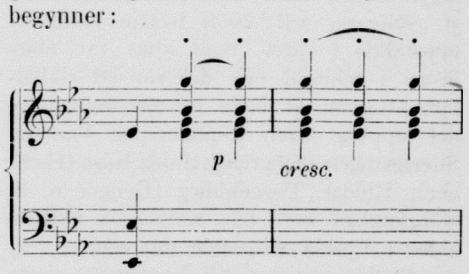
Stycket *ac* blir altså i Eroican 193 takter, stycket *gi* 206 takter; det förra talet närmar sig mycket, det senare nästan sammanfaller med 210, hvilket är jämt $^2/_8$ af 840. De återstående snitten bli visserligen mindre noggranna: punkten *k*, som faller framför tredje temat i första reprisen, delar *ab* ej alldeles midt itu, utan i 80+71 takter; punkten *l*, som faller framför hufvudtemats kontrapunkterade upptagande i codan:
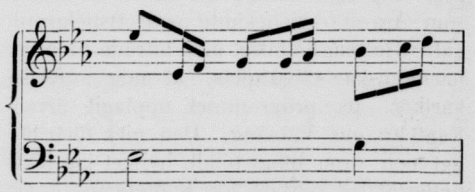
delar *hi* uti 80+61 takter. Emellertid voro ju redan i bygnadsfasaden dessa punkter icke noggrant halfverande.

Vi skola nu i det följande se till, i hvad mån vi kunna begagna våra snitt äfven för tillämpningen af *proportionens* lag.

A. L.

För och mot.

Efterskörd från Bayreuth
af **Hans von Wolzogen.**

»Kritiken» beräknar allt efter framgången, hvarföre denna så länge som möjligt förnekas, der den ej motsvarar hvad som önskas. »*Bedragen var publiken, bedragna voro konstnärerna, bedragen fann sig verkets skapare*», förmäler den ännu ungdomligt friske stridskämpen *Kalbeck* för Wienerpubliken i »Wiener Allgem. Zeitung» rörande »Parsifals öde.» Herr *Hanslick* är vorden äldre och bekänner för samma publikum i N. Fr. Pr. om Parsifal: »*Första uppförandet har egt rum med full och ostörd framgång.*» För många torde emellertid detta sammanfalla med begreppet 'bedragen väntan'. Åt samma Wienare bjuder kritikern »W. Tribüne» på följande: »*Här ha vi åter den tröttande niebelungenstilen; orkestern arbetar med sina ledmotiv och sångarne deklamera musikaliskt dertill*»; under det den berömde Speidel i all ärlighet meddelar dem: »*Niebelungarne kan man med rätta kalla slutet på visan; 'Parsifal' bringar sången, melodien, den musikaliska formen åter till heders.* Bayreuth tillropar den musikaliska ungdomen denna gång: Barn, nu är det slut med svärmandet i det blå, nu gäller det att åter igen göra musik!» Deremot klagar högljudt herr Max *Goldstein,* att »ålderdomen försvagar menniskans krafter och stärker hennes svagheter, att Rich. Wagner *ej mer är den gamle* (*?!*) — att hans fantasi nu svingar sig upp mattare än förr» o. s. v. Till och med en vänligt sinnad man instämmer i den domen och menar, att »*musiken saknar den tändande kraften*». Men den »bedragne» *Kalbeck* yttrar sig med rättvis fördelning af »För och emot:» I musikalisk uppfinning står 'Parsifal' efter de äldre verken, i *uttryckets sinliga kraft* åter synes han dem öfverlägsen» (man lägge märke till uttrycket *sinlig kraft* med afseende på hvad som följer); och Hanslick finner äfven W:s *skapande kraft* ännu allt jemt förvånansvärd. »*Han förfogar ännu fortfarande öfver en kraft, som de yngsta bland oss kunde afundas honom.*» Till detta omdöme ledde honom förnämligast intrycket af »blomsterflickornas chör», hvilken han finner vara »ett mästerstycke i sin genre», men herr *Speidel* kallar den »ej betydande men välklingande», under det *Paul Lindau* finner välljudet rent af »berusande» och genomglödgadt af den yppigaste *sinlighet.* Den mera moraliske kollegan *Ehrlich* ryser för »den förfinade lusta», som denna scen framställer, och hvilken »ingen torde kunna försvara»; hvaremot *Lackowitz* afgifver den lugnande förklaringen att »*decensens skrankor ingenstädes blifvit öfverskridna*». I den följande stora scenen mellan Parsifal och Kundry fann *Hanslick* den wagnerska passionen åter afsvalnad, han kallar den qvickt nog för »*kokt is*» och sätter dermed 2:dra akten efter den 1:sta och 3:dje i afseende på storartad verkan. I rak motsats härtill fann deremot *Ehlert* den religiösa handlingen i första akten »konstlad»; först i andra akten återvinner komponisten »den *verkliga passionens* glöd». Så olika äro omdömena om passionen och så olika åsigternas passionerade framställning. *Kalbeck* telegraferade efter första uppförandet till »Wiener allg. Ztg»: »Allt, hvad Wagner förut åstadkommit på det musikaliska stämningsmåleriets område, *står långt efter den första aktens under*»; i »N. Fr. Pr.» läste den troende Wienerborgaren samtidigt: »Egentligen har *endast den andra akten gjort en oblandad verkan.* Om förvandlingsmusiken i första akten säger *Hanslick:* Detta mästerstycke af scenisk konst *blir endast motsvaradt af en styfmoderlig musikalisk behandling*»; men *Speidel* förklarar: »Denna förvandlingsmusik är ett *mästerstycke* i kombination af motiver; man har en liflig känsla af att någonting märkvärdigt och underbart måste försiggå i verlden.» Till detta »märkvärdiga och underbara» hör uppenbarligen också den allrättfärdiga kritik, som t. ex. ur hennes Berliner-mästares *Frenzels* mun förklarar:

»Inför den *tredje* akten står man *rådlös,* och ens enda känsla är *vedervilja;* musiken *ålderdomssvag och oförmögen att helt och karakteristiskt uttrycka sinlighet och kraft,* kastar sig i armarne på ett sliskigt fromleri», — hvilket ej hindrar den jemnbördige Wienermästaren *Hanslick* att kalla samma akt »*den helgjutnaste och stämningsfullaste*», likasom äfven »Illustrirte Wiener Extrablatt» i denna finner »de största musikaliska skönheter». Allt detta är ungefär lika begripligt som domen öfver texten: »dramats formela byggnad kan betecknas såsom *särdeles lyckad*». »Såsom dramatisk dikt är 'Parsifal' *fullkomligt ohållbar.*» »P. är Wagners *ästetiskt svagaste* operadikt.» »Texten till 'Parsifal' är ett verk af *mycket lycklig konception.*» »'Parsifal' är ett svagt drama men en *tacksam operalibrett,* en bättre operatext än den fyrdelade *Niebelungen*-boken.» »Till *Niebelungens* konstnärliga höjd och kraft räcker det nya verket ej *på långt när upp.*» Författarerätten till denna öfvertygande samkritik dela sins emellan: *Gustav Engel, Edvard Hanslick, Josef Schrattenholz* och *Carl Frenzel.*

Koralbok för svenska kyrkan.

Reviderad upplaga, utgifven af Chr. L. Anjou, och J. Fr. Törnwall.

Öfver denna nyligen utgifna koralbok förekom för omkr. en vecka sedan i N. D. A. en i strid mot samma tidnings annars uttalade åsigter om kyrkmusik stående anmälan, hvilken innehöll, jämte odeladt beröm öfver arbetets princip, äfven ett slags utmaning till den musikaliska kritiken att, om den så gitter, försöka vederlägga denna princip. Vi upptaga för vår del gerna handsken, och detta oaktadt vi ingalunda tillhöra någondera af de två enda kategorier, från hvilka anmälaren synes hafva väntat motstånd, nämligen å ena sidan det revolutionära, å andra sidan det reformfiendtliga partiet.

Det egentligen originella i nämda koralbok är dess så väl uppfattning som beteckning af koralernas *rytm.* Utgifvarne medgifva, att »det i våra församlingar nyvaknade religiösa intresset ej längre kan finna sig tillfredsställdt med den stela enformighet, som blifvit rådande i vår kyrkosång». Men vid försöket att råda bot på detta missförhållande inslå de en alldeles egendomlig väg, hvilken de söka att på ett ännu egendomligare sätt försvara. Att behandla koralerna såsom sjelfständiga tonstycken med likformigt afmätta takter m. m. lär, enl. utgifvarne, icke mana till efterföljd, emedan det skulle »lägga ett obehörigt tvång på textorden». Hvad utgg. härmed mena, utsäges icke och är svårt att i förstone inse. Icke kan väl meningen vara, att textens riktiga accentuation förryckes. Ty detta beror ju då på ett oriktigt användande af de musikaliska medlen, icke på dessa i och för sig, bland hvilka just taktstrecken äro ett förträffligt sätt att åskådliggöra accentueringen: då i $^4/_4$ takt tonen ligger på första och tredje fjerdedelen, i $^3/_4$ takt åter blott på den första, så ha vi ju här ett lika enkelt som tydligt medel att beteckna alla möjliga accentueringar i de i vår psalmbok använda versslagen; och om det skulle falla en i den moderna metriken obevandrad koralsättare in att lägga en starktonig stafvelse på upptakt, så är detta hans eget fel, icke systemets. På samma sätt, om man fäster sig vid qvantiteten, erbjuder musiken i sina olika notvärden, då de på rätt ställe anbringas, det säkraste medlet att hindra en falsk deklamation, som gerna kan gifvas.

Men det synes vara just detta som utgg. anse för »ett obehörigt tvång». Bort med alla afmätta tidsvärden, deklamationen skall vara fri, »psalmerna skola sjungas så, som de vid en långsam, stilla och värdig läsning böra föredragas»!

Ja så står det verkligen. Vi vilja knapt tro våra ögon. Ty detta vore efter vårt förmenande rätta metoden att öppna slussarne för en kakofonisk förbistring af psalmsången. Det förefaller oss fysiskt omöjligt att med dylik frihet i stafvelsernas inbördes tidsvärden åstadkomma någon jämnhet i församlingens sång utan en vidlyftig dressyr, hvilken skulle varda långt kinkigare än den som utgg. tro vara oundgänglig för den musikaliskt bestämda rytmen, den der dock icke är värre, än att i allmänhet hvar och en som har tillräckligt gehör för att följa med melodien, äfven har tillräckligt sinne för en enkel musikalisk rytm (och någon mera invecklad rytmik med synkoper o. d. vill ju väl hos oss ingen förståndig koralförbättrare införa!). Dessutom skulle i och med utgg:s förslag rum

lemnas öppet för godtycket. Äfven antaget nämligen att organisten fått undervisning i deklamation, så finnas för den senare så vidt vi veta inga så absolut gällande rytmiska lagar, att icke den ene kan ha sin mening, den andre en annan, om det precisa begränsandet af de stafvelsevärden, dem utgg. inkonseqvent nog beteckna med musikaliska noter, utan att dock vilja ha dem musikaliskt utförda. Ty till musiken hör nu en gång ovilkorligen äfven den musikaliska rytmen, det kan icke hjelpas, man må predika hur vackert som hälst om »ordets» betydelse. * Har man sagt A, bör man säga B. Har man gifvit sig in på det musikaliska området i och med *melodier* för menighetssången, så får man icke slopa det jämt upp populäraste och lättfattligaste af alla musikens element: den afmätta *rytmen*. Vill man åter göra gällande en för tonkonsten alldeles främmande deklamation, ja så bör man taga steget fullt ut, slunga äfven den musikaliskt bestämda tonen öfver bord och låta menigheten — tala.

Vi beklaga lifligt, att så mycken möda och så mycket synbarligen ärligt och skickligt arbete blifvit nedlagda på genomförandet af en teori, i hvilken vi för vår del knappast kunna se annat än en välmenande och älskvärd utopi utan någon framtid. Vi skola emellertid ridderligt och med största beredvillighet erkänna vårt misstag, i fall det visar sig att utgg. mäkta praktiskt genomdrifva sitt förslag inom annat än enstaka undantagsfall; och önska vi dem gerna till det förtviflade försöket all den lycka som en uppriktig tro skänker.

Men deremot är det en annan sak, hvaremot vi i alla händelser måste på det bestämdaste protestera, nämligen den vilseledande framställningen i utgg:s företal af deras ideers förhållande till så väl forntid som samtid. Följande tirad i synnerhet vimlar af misstag och otydliga uttryckssätt, hvilka vi tillåta oss utmärka med frågetecken:

»Större uppmärksamhet förtjenar den andra utvägen, som vidtagits i nyare tyska koralböcker (hvilka ?). Man har återgått till det gamla beteckningssättet, enligt hvilket psalmtextens strofer (versrader ?), utan hänsyn till den musikaliska fordran på takternas likformighet (?), få bestämma taktindelningen; men man har dervid tillika sökt noggrant bibehålla den i de gamla uppteckningsarna antydda åtskilnaden mellan mer eller mindre betonade satsdelar (satsdelar ? d. v. s. mellan subjekt, predikat o. s. v. ?) samt fordrat, att psalmerna skulle spelas och sjungas med strängt iakttagande af den sålunda medelst längre och kortare noter m. m. utmärkta, recitativ-messiga takten» (en sträng recitativmessighet ? contradictio in adjecto).

* Om ordet skall hafva en så öfvervägande betydelse, så borde för öfrigt — såsom prof. Ribbing på koralmötet 1880 ganska riktigt anmärkte — »hvarje psalm nödvändigt få hvad man på konstspråket kallar en genomkomponerad melodi».

Vi ha frågat, hvilka de nyare tyska koralböcker äro, som tillämpat utgg:s metod. Vi betvifla ju ej att sådana kunna finnas, men icke är det åtminstone Zahn, hvilken man annars närmast måste antaga hafva varit utgg:s föredöme, eftersom de upptagit flere melodier från honom. Ty Zahn bortkastar visserligen taktstrecken, men vill derför ingalunda något recitativmässigt föredrag, hvilket tydligt framgår ur hans förord: »Den rytm, hvari melodierna förekomma, — säger han — skall noga iakttagas, och vid utförandet skola fjerdedelsnoterna i samma melodi erhålla jämt hälften så långt tidsvärde som halfnoten. Ty *just genom det bestämda taktmåttet (mensur) skiljer sig som bekant den evangeliska församlingssången från den romerska (gregorianska) kyrkosången*» etc. Af denna riktiga historiska anmärkning framgår ju otvetydigt, ej blott att Zahns princip icke är utgg:s, utan ock att de senare synas vilja återföra psalmsången rent af i den romerska kyrkans armar!

Meningen med »det gamla beteckningssättet», hvilket åberopas såsom auktoritet, synas utgg. icke häller hafva reda på, om man eljest får draga någon slutsats af deras dunkla uttryckssätt. Det är ej nog med, att den »gamla» evangeliska psalmsången (om den »gamla» katolska är det väl icke fråga?) ingalunda sjöngs recitativiskt derför att den saknade taktstreck, utan tvärt om strängt i sina bestämda notvärden (hvilket utgg. ej vilja tillåta annars än i fall organisten saknar »tillräcklig erfarenhet för ett sjelfständigare föredrag»); men man kan ej häller ens påstå att denna sång saknade *takt,* ehuru den saknade takt*streck*. Takten är långt äldre än taktstrecken, hvilka blott äro en i musikhistorien försenad beteckning för ett urgammalt begrepp. Tactus, »slag», är nämligen ursprungligen intet annat än en rytmisk tidslängds markerande med handen hos dirigenten, och denna tidslängd var i mensuralmusiken till den grad likformigt afmätt, att den alltid utgjorde ett gemensamt mått ej blott inom samma utan äfven mellan skilda tonstycken, hvarför den motsvarade ej blott vår takt- utan äfven vår tempoenhet, således tjenstgjorde som ett slags metronom. Denna tidslängd eller normaltakt, som för sin oföränderlighet fick namn af »integer valor notarum», utgjordes vanligen af en semibrevis, hvilken not åter är densamma som vår $^4/_4$ eller helnot, hvadan man finner att historien icke gjort några hopp, eftersom $^4/_4$-takten ännu i dag räknas som den normala. Men om takt sålunda alltid funnits och ännu finnes såsom ett i evangelisk menighetssång odisputabelt *faktum*, hvarför i all verlden skall man då stryka bort det efter lång utveckling vunna synliga uttrycket derför, taktstrecken, och dermed kasta notskriften tre århundraden tillbaka i tiden? Det är icke en bit bättre, än om man i vår bibel skulle vilja återinföra 1500-talets stafningssätt!

Utgg. må emellertid, som sagdt, gerna försöka att med sitt splitter nya system utrota den i hvarje sundt menniskobröst nedlagda taktkänslan; vi tro icke att det skall lyckas. Inkonseqvensen hos utgg. att likafullt begagna olika notvärden, äfvensom att adoptera men ändå ej öfveralt anbringa qvantitetstecken, vitnar om systemets äfven formella svaghet.

A. L.

Följetong.

En musikers historia

af Rudolf Schmidt.

(Slut.)

Uppdagade han en skiftning i deras uttryck? Med ett nytt språng, och likväl utan att det inre sammanhanget störtes deraf, begynte violinen jubla först i ett obestämdt qvitter af toner, men straxt derpå i breda, brusande harmonier, i hvilka ett Bacchuståg af fauner och nymfer med gudens tigerbespända char emellan sig dansade förbi, och så utvidgade sig harmonierna i ännu vidare ringar, likasom om de spänt sig kring sjelfva luftens omätliga rum: det var sinnets sista och högsta frigörelse, dess möte med det eviga alltet, som i kretsande återljud sände hvart och ett mottaget tonoffer tillbaka, fullare, rikare, mäktigare och starkare.

Han slutade.

Om det än var en och annan, som i början sneglat bort till professorn för att rätta sin mening efter hans, så var dock dennes närvaro i detta ögonblick glömd. Som en åska ljöd bifallet; från gatan, från korridoren, från den i rummet församlade kretsen på en och samma gång. Hos alla dessa menniskor hade Antons spel trängt igenom till det ursprungligt menskliga, hvars omedelbara yttringar alltid stå öfver den enskildes insigt, hur betydlig denna än må vara.

Professorn hade rest sig, han var mycket blek. Då han trädde fram till den unge mannen blef det hastigt alldeles tyst.

»Det är spel, det!» sade han med ungefär samma ton, som då han nyligen sade: det är vin det! »Och det är bättre än mitt eget», återtog han i det han vände sig till borgmästaren, hvilken bockade sig så djupt, som om den berömde mannen sagt honom en artighet för hans egen person.

»Hvad ni gjort här», fortsatte professorn och lade sin hand på Antons panna, »gör ni måhända aldrig så bra en gång till. Men hvad ni härefter gör skall vara nog för att skaffa er ett berömdt namn och väldiga honorarier.»

Han ville uppenbarligen ge luft åt sin rörelse i ett skämt. Efter att hastigt ha vändt sig om, tog han kammarherrns arm och gick med honom ut i trädgården.

Detta gaf signalen till en allmän utvandring. Sören och pigorna hade up-

penbarligen väntat härpå för att i tre af rummen duka små bord. Anton stod snart allena och obemärkt; ty efter professorn hade ingen riktigt mod att tilltala honom. Med ens kände han som om golfvet rörde sig under hans fötter; han kände sig öfverfallen af en svindel och gick vacklande in i matsalen, som för ögonblicket var tom.

Äfven Becket hade mot sin vilja blifvit gripen af musiken. Men hos honom släppte förståndet aldrig tyglarne, om än känslan satte af i sken. Här var nu ett rörande, högtidligt ögonblick, som måste begagnas.

»Min fröken!» sade han, och situationen gjorde att hans röst darrade. »Jag ber er, tag min arm, och låt mig följa er omkring i trädgården. Uppfyll denna bön, min fröken! Det är något, som jag ej längre kan uppskjuta att säga er.»

»Vänta!» svarade hon kort. »Ni skall måhända föredraga att tiga.»

Hon gick in i matsalen. Der satt han utmattad och nedstämd, som om han skiljt sig från sin själ, men dock med en häftig ängslan, som med marterande tänger grep om hans hjerta. Hon hade vändt bort sitt hufvud medan alla de andras ögon hvilat på honom. Detta måste ha skett i vrede och oförsonlighet. Förgäfves var den bekännelse han nedlagt i sitt spel, bedrägligt det hopp, som under stråkens dans öfver strängarne rört sig inom honom. Och var det så, — ja då kände han, att om än mästarens spådom tiofaldt ginge i uppfyllelse, skulle det dock alltid blifva mörker och qval i hans själ, så skulle konstens makt endast vara ett bedöfningsmedel emot en evigt tärande smärta; ty han älskade henne mer än sjelfva tonernas härlighet, mer än sitt lif, mer än allt.

Hon stod framför honom.

»Det var ni?» sade hon och såg honom lugnt i ögonen.

Han upplyfte afbedjande sin hand. Hon fattade den och drog honom, utan att han tänkt på att göra motstånd, fram på tröskeln till det närmast liggande rummet. Ryttmästaren stod ännu och talade med borgmästaren och ett par andra äldre herrar.

»Min far!» — sade hon högt — »jag är förlofvad med Anton Haller.»

XI.

Femton år derefter stod en vacker vårafton en herre och en dam vid en nyligen tillskottad, med kransar betäckt graf å Assistens-kyrkogården. Herrn stod der nedlutad och blek; men fina linier röjde sig i hans ansigte. Damen var högrest och vacker med ljust, guldglänsande hår. Uttrycket i hennes ansigte var stolt, men hvar gång hon såg på sin man lade sig en stilla ödmjukhet deröfver. Hon bar i handen ett kors af dyrbara hvita rosor.

»Vi komma för sent», sade herrn, »fastän vi i två dygn rest natt och dag. Allt kan bestämmas på minuten i våra dagar; men det händer ibland att ett lokomotiv går i stycken för att påminna oss om att vi icke äro allsmäktiga.»

»Då jag plockade dessa rosor i Montreux», sade damen, »hoppades jag, att din gamle vän skulle få dem med i sin graf. Nu lägger jag mitt kors ofvanpå mellan kransarne.»

Hon gjorde det.

»Trofasta, oegennyttiga själ!» sade herrn. »Han vann af lifvet hvad han begärde och nu uppfyldes hans sista önskan: han hvilar hos sin berömde vän, som der i bronsen ler emot oss».

Från grafven bredvid sågs professorns byst, troget återgifvande honom med det obeskrifliga draget kring munnen, blicka ned på dem.

»Har du då icke vunnit hvad du begärde?» frågade damen och lade sin arm kring halsen på honom. »Den fattige fogeln blef ju den rike, och hvar han visade sig, kom han, såsom i dikten, susande, brusande.»

»Det vill starka skuldror till att bära lyckan. Den som afstår har ingen börda.»

»Den som afstår har ingen kraft.»

»Den der sommardagen, då jag låg med ansigtet nedborradt i ljungen och grät som om mitt hjerteblod skulle rinna bort med tårarne, förnam jag, att det hos den gamle, egendomlige mannen bodde en kraft, som *jag* icke egde. Hade icke den der brytningen kommit, skulle jag ha gått under, om jag än hundrade gånger föresatt mig att tala.»

»Du har väl rätt. Jag är för stolt öfver dig att tro på dina fel.»

»Och, Helga, hvad är icke du också skyldig honom?»

»Det är sant: jag har honom att tacka för att jag träffade dig, att en stor utsigt öpnades för mig. — Hvad skulle jag annars ha gjort med mitt lif?»

»Det goda går aldrig förloradt. Det är likt en källåder, som djupt under jorden ger fruktbarhet åt det fördolda. Det godas kraft i denna trofasta natur bragte det som dugde hos mig att träda i dagen. Han hade sannerligen rätt: jag var en af lyckans utkorade, fast jag tackar Gud för, att smärtan och själsångesten gick förut och beskar det onda, innan det kom fram. Gamle vän! Du såg klart i mitt jäsande, slutna sinne. — Du förstod mig, innan jag förstod mig sjelf. Denna klarhet gifver endast oegennyttan och sjelfuppoffringen.»

Han kastade en blick öfver den blåhvita himlen och trädens spirande grönska. Derpå fortfor han.

»Vår resa har gått öfver Europa och Amerika — men det gamla landet håller en dock fången med osynliga armar.»

»Kände du den fete herrn, som körde förbi oss vid jernvägen?» frågade hans hustru.

»Jag trodde ej att du kände igen honom, derför sade jag ingenting. Thomas Becket blef rikt gift och kom med i politiken. Han manövrerar nu i partiernas upprörda vatten för att slutligen en gång varda minister. Trots hans engelska namn är det dåliga hos honom ändå så danskt.»

»Ja du har rätt. Åtta dagar efter det han lemnade Fjordby stod det i Dagbladet en artikel om de politiska åsigterna i Nordhärad, hvilken icke lemnade min far och din onkel heder och ära i behåll för två styfver. Sjelfva uselheten deri kurerade min far från hans rädsla. — Allt det der är nu som en dröm.»

»Du har visat Becket för stor ära med att tänka på honom vid denna graf. Men det är en sak jag har att förtro dig, min hustru, på detta ställe. Jag skref till vår gamle vän hvad som händt på den der dagen, du vet. Blif nu icke röd: *han* hade rätt att få veta hela sanningen! Dessutom: till någon *måste* jag förtro mig i min öfverströmmande lycka. Det var, som skulle jag gräfva ett hål i jorden och hviska min hemlighet der in. Men jag visste hvad jag gjorde, då jag valde honom. Det skall du nu komma att erkänna.»

Han tog fram ett bref.

»Det var detta bref jag erhöll i Montreux med ett nota bene på från den jurist, som ordnat hans bo. Se här: »Till Anton Haller. Att sända honom oöppnadt efter min död.» Inuti låg mitt eget bref och dessa rader. Läs sjelf!»

Hon läste:

»Käre Haller!

Jag förseglar ert bref igen efter att ha läst det tre gånger. Jag *kan* icke bränna det. Ni får icke heller göra det.

Eder M. G.»

»Det beror nu på dig, om hans önskan skall uppfyllas. Säger du nej, rifva vi brefvet i så små stycken som möjligt och strö dem bland blommorna på hans graf. Men tro på detta ridderliga hjerta, Helga! Gör du honom till viljes efter hans död, så gör du mig till viljes på samma gång, min hustru! detta må ej gå spårlöst ur verlden.»

Hon rodnade och sade, i det hon lutade sitt hufvud mot hans axel:

»Försegla brefvet igen! Så länge lifvets sol lyser på vår väg, må intet menskligt öga få se det.»

* * *

Lifvets sol har gått ned för Anton Haller och hans hustru. Det efterlemnade brefvet ligger till grund för denna berättelse.

Från scenen och konsertsalen.

Från *Stora teaterns* repertoar är ingenting annat att anteckna än att fröken *Pyk* äfven låtit höra sig som Agatha i »Friskytten» och Leonora i »Trubaduren». Hennes Agatha är en sedan gammalt väl känd prestation, om hvilken

vi icke torde behöfva ytterligare yttra oss. I »Trubaduren» gjorde sig fröken Pyks vackra stämma med synnerlig fördel gällande, särdeles i misereren, hvilken gafs med ett effektfullt, väl nyanseradt föredrag, som på åhörarne framkallade ett med rätta lifligt intryck.

Mindre teatern, som med sällspord framgång senast odlat folklustspelsgenren, har nu återvändt till sin första kärlek och bjudit på en ny komisk opera »Carbonarerne», med musik af Zeller. Stycket är kändt från den utländska teaterverlden under namn af »Kapten Nicole». Dess librett lemnar ett nytt bevis på sanningen af det påståendet, att konsten att skrifva qvicka opera-comique-texter numera är på sitt förfall; ty pjesens dramatiska innehåll kan i korthet betecknas såsom komplett nonsens.

Musiken andas till en början ett ärligt uppsåt att komma ifrån det lättvindiga operett-maneret, bjuder på väl utarbetade ensembler, solostycken med omsorgsfullt, sjelfständigt ackompagnement (t. ex. en tenorromans med obligatflöjt); emellertid förlorar hon sig snart i valser, polkor och galopper af äkta Wienerfärg. Deremot saknas så godt som hvarje försök till italiensk kolorit, i trots af att handlingen försiggår i Neapel.

Utförandet stämplas af goda bemödanden att med små resurser gå i land med sångpartierna. Orkestern var för tillfället förstärkt, och åstadkom jemte den visserligen väl instuderade, men något forcerade kören ensembler, som ibland voro mer än tillåtet kraftiga.

Af konserter märkes främst (utom tisdagens, den vi spara) hr *Meissners* konsert. Hr Meissner är oss ingalunda obekant, ty han har vid flere tillfällen offentligen låtit höra sig härstädes. Denna hans konsert var hufvudsakligen egnad att ådagalägga i hvad mon den unge pianisten profiterat af sin studiekurs i Paris. Med en lika stor som allmän tillfredsställelse iakttog man att han visserligen hunnit göra ganska betydande framsteg. Detta gäller främst tekniken, som tillegnat sig denna omsorgsfulla ans och perlande klarhet som är ett af den franska skolans vackraste kännetecken, och som ställer den betydligt framom tyska skolan med dess jemförelsevis mera grumliga tendenser. Raoul Pugno var, bland andre, en i den franska skolan bildad konstnär och man kunde också icke nog prisa den ädla och eleganta prägeln i hans tekniska föredrag. För att återgå till hr Meissner, så synes han jemväl vunnit en ganska märkbar mogenhet i uppfattningen, hvilket t. ex. bevisades i Bachs preludium och fuga, som gafs med ett rätt solidt och gediget föredrag, en eller annan liten ungdomlig öfverilning oafsedt. Med ett par moderna salongspjeser af fransk extraktion gjorde hr M. äfven mycken lycka. Af ensemblestycken bjöd konserten på Rubinsteins violoncellesonat i d-dur (utförd af hrr Meissner s:r och j:r) samt Schumanns herrliga qvintett, begge sakerna högt värderade favoritnummer hos vår publik. De gåfvos med erkännansvärd ensemble. För öfrigt har man fått stifta bekantskap med en tysk trio, hrr *Horaz Fenn* (baritonist) *Paul Stöving* (violinist) och *Ernst Lent* (violoncellist), hvilka vid sin första konsert framförde icke mindre än 24 folkvisor, folksånger och folkmelodi-transkriptioner, af hvilka flere, särskildt de kinesiska och arabiska, voro af stort intresse, men andra kunde saklöst varit borta, såsom »Kung Karl den unge hjelte», »Spinn, spinn!» samt Wieniawskis fantasier, hvilka öfverstego violinistens förmåga. Deremot voro hr Lents prestationer af ganska högt värde. I fröken *Hilma Wall* har man slutligen fått göra bekantskap med en redan ganska utbildad sångerska, som nu ämnar fullfölja sina i utlandet bedrifna studier. Den eleganta och talrika publik som infunnit sig till hennes konsert, egnade henne, som sig borde, ett synnerligen välvilligt och uppmuntrande bifall. —*h*—

Från in- och utlandet.

Ny svensk opera. Hr Ivar Hallström har för Stora teatern skrifvit en ny komisk opera i tre akter, betitlad »Jaguarita». Texten till den samma är öfversatt från »Jaguarita l'Indienne», en fransk komisk opera af Saint-Georges och Leuven, till hvilken Halévy komponerat musiken och som gafs på Théâtre lyrique i Paris 1855. Hr Hallströms opera är ämnad att uppföras på nyåret näst efter Boïtos »Mefistofeles», som för närvarande är under inöfning.

Kammarmusiksoaréer. Fröknarna Lindberg, Åberg och Lagervall, sedan föregående vintrar fördelaktigt kända af hufvudstadens konsertpublik, hafva utfärdat inbjudning till abonnement å trenne kammarmusiksoaréer, å hvilka vi fästa våra läsares uppmärksamhet. Den första af dessa soaréer, vid hvilken kompositioner af Beethoven, Bargiel, Saint-Saëns m. fl. komma till utförande, och hvilken var afsedd att gifvas tisdagen den 28 dennes, är nu till undvikande af kollision med annan musiktillställning framflyttad till tisdagen den 5 december. Lokalen är vetenskapsakademiens hörsal.

Oscar Arnoldsons graf. Genom välvilligt initiativ af grosshandlaren *Eric Koch* från Stockholm företogs i somras en subskription bland de svenska kurgästerna för att få en minnesvård till stånd. Ett fyratiotal personer skyndade att anteckna sig. Dessa sammanskott belöpte sig till omkring 455 kr., hvartill kom 150 kr. från några af Arnoldsons kamrater och umgängesvänner här i hufvudstaden. Företaget rönte jämväl från flere andra håll lifliga sympatier. Bankiren *Gottlieb Loederer* i Karlsbad åtog sig oegennyttigt alla bestyr med vårdens beställande och resande; och den läkare, som författningsenligt skulle öfvervaka likets flyttning till den i dagarna friköpta platsen (dr *Pletschner*), har afstått från alla anspråk på det honorar, som derför bort tillkomma honom.

»*Det rika Göteborg*» förnekar sig aldrig, då det gäller att betrygga framtiden för unga lofvande konstnärer. En af dess förnämste aflärsmän (en af dem som i dagarne fäst sitt namn vid en i sanning kunglig donation i anledning af Gustaf Adolfsjubileet) har med ett understöd af 10,000 kr. nyligen satt en af våra förhoppningsfullaste unga sångerskor härstädes i tillfälle att i utlandet fullborda sina studier.

Donation. F. d. k. kammarmusikus B. A. Gelhaars enka, Maria Gelhaar, har, för att fästa minnet af hennes man vid det regimente han tillhört, till andra lifgardets musikkompanis enskilda pensionskassa skänkt ett belopp af 2,000 kronor.

Kristina Nilssons första apparition — säga amerikanska tidningar — då hon i Boston gjorde sin entré i The Music Hall, blef signalen till ett oerhördt utbrott af applåder från den talrikaste och mest lysande publik, som kanske någonsin varit samlad derstädes. Sedan hon förra gången var ibland oss, har hennes figur blifvit något större, och hennes hår, förr guldgult, har nu börjat öfvergå en liten smula i grått, men ansigtet är det samma, ännu alltid lika vinnande, intagande och allvarligt som förr, och, långt innan hon ännu hunnit sluta sitt första nummer, var det uppenbart, att den stora sångerskan med ens åter hade intagit samma plats, som hon förr egde i vår musikaliska allmänhets hjerta. Hennes triumf var i sanning lysande och fullständig, ja, sådan, som äfven en artist af hennes rang väl bör kunna känna sig stolt öfver. Aftonens öfriga prestationer voro dessutom af ej obetydligt intresse, i det att för första gången i Amerika uppträdde miss Hope Glenn och hr Theodor Björksten, den förra en ung amerikanska (kontra-alt), som nu slutat sina studier i Europa och der redan sjungit en tid med mycken framgång, och den senare en svensk (hög tenor), som nu kommit till Amerika med en »prestige», som en ung sångare mera sällan så tidigt lyckats vinna.

Mathilda Grabow börjar den 15 januari sitt gästspel å Köpenhamns k. opera.

Signe Hebbe har nu slagit sig ned här för att egna sig åt privatundervisning i plastik och sång.

Paris. På Renaissance-teatern har en ny operette »La bonne aventure» af Emil Jonas haft stor framgång.

Edmond Audrans nya treakts-operett »Gillette de Narbonne» har nu gått öfver scenen på Bouffes Parisiens och gjort lycka; texten är skrifven efter samma berättelse af Boccaccio, som ligger till grund för Shakespeares »Slutet godt, allt godt». Musiken lär innehålla en hop vackra nummer.

Hamburg. Direktör Pollini härstädes har förvärfvat sig rätten till utförande af Gounods oratorium »Redemption» i Tyskland. Det kommer snart att gifvas å Stadt-teatern.

Berlin. Johann Strauss blef nyligen mycket firad här med lager, blommor och framropningar, då »Det lustiga kriget» för 250:de gången uppfördes å Friedrich-Wilhelmstadt-teatern under hans eget anförande.

— Musikhandelsfirman Ernst Challier i Berlin har utgifvit en orienteringstabell för samtliga sonaterna af Clementi Haydn och Mozart, hvilken tabell är af ganska praktiskt värde. Enligt densamma kan man nu utan svårighet få reda på sonaterna i olika upplagor och efter deras olika numerering. Alla sonaterna äro alfabetiskt ordnade efter sina tonarter och till sin början noterade. Anordningen i denna tabell är ganska enkel och ändamålsenlig.

Wien. »Der kleine Prinz» heter en ny operett, som med mycket bifall gått öfver scenen på Theater an der Wien. Bifallet stegrades i synnerhet i tredje akten till ett kraftigt crescendo. Libretten är författad af Julius Rosen och musiken ett verk af kapellmästare Müller.

Newyork. Den under mr Maplesons direktion stående italienska operan i Academy of Music öppnades d. 16 Okt. med Bellinis »Puritani». Bland namnen på de medverkande feminina artisterna finna vi: Adelina Patti, Scalchi, Lablache, Valerga; af tenorer nämnas bland andra Nicolini och Mierzwinski.

Jönköping den 13 November.

Den förflutna sommaren har varit mer än vanligt fattig på musik annorstädes än på utvärdshusen. De i landsorten konserterande artisterna hafva antingen ej funnit vägen hit eller ock fruktat för de »tomma hus», som ofta förr mött dem här.

Det var derföre med lifligt intresse musikvännerna mottogo underrättelsen att den frejdade sångerskan Fröken Eneqvist till den 21 Oktober annonserade en konsert i stadens kyrka. Denna lokal är för mindre röster mycket pröfvande; men Fröken Eneqvists stämma, ehuru ej längre i sin fulla friskhet, fylde hvalfven med mäktiga toner. Hennes utförande af arier ur »Messias» och »Skapelsen» samt af den Bach-Gounodska »Ave Maria» karakteriserades af en flärdfri och öfvertygande kraft. En härstädes bosatt musiklärare, Hr Lindberg, som nyligen återvändt från en studieresa till Paris, utförde på kyrkans orgel två nummer, hvarjemte några musikälskare biträdde med solosång samt violin- och pianospel.

Några dagar senare gaf Hr Lindberg med biträde af amatörer och amatriser från samhället på allmänna läroverkets bönesal en soiré med omvexlande program, upptagande solosång samt stycken för piano, harpa och violin. Hr L. behandlar pianot med färdighet och mycken — kanske alltför mycken — raskhet.

I kyrkan hade man slutligen den 11 dennes nöjet höra »Violoncell- och orgelvirtuosen» Jean Tolbecque, som inför en fåtalig publik utförde några mycket svåra och stundom något för bullersamma orgelnummer med synnerlig talang.

Violoncellstyckena voro blott tre: ett af Hr T. sjelf, de begge andra Mozarts »Veilchen» och Schumanns vackra »Abendlied». I den stora kyrkan kunde violoncellen icke göra sig fullt gällande. Man beklagade derför, att Hr T. icke på en lämpligare lokal gaf oss tillfälle att ånyo njuta af sin från ett föregående besök här väl kända förmåga att behandla sitt tacksamma instrument, violoncellen. *O.*

— Pianisten Edmund Neupert, hvilken för någon tid sedan från Kristiania begaf sig på konserttur till Amerika, har med stor framgång presenterat sig för Newyork-publiken.

I Graz har »violin-elfvan» Teresina Tua konserterat med ofantlig framgång. Studenterna vid härvarande universitet spände hästarne från vagnen, då hon skulle begifva sig hem från konserten, och drogo henne till hennes bostad. Under konserten firades hon med entusiastiska rop af »Evviva la gloria del popolo!» »Evviva il angelo del violino!»

Dödslista.

Okt.—Nov.

Kéler Bela, komponist f. $^{13}/_{2}$ 1820 i Bartfeld, (Ungern). Hans familjenamn är Albert von Kéler. Först ämnande bli jurist vände han sig sedan åt landtbruket, men kärleken till musiken dref honom till Wien 1845 att studera musik hos Sechter och Schlesinger. Samtidigt blef han violinist vid Theater an der Wien. 1854 efterträdde han Gungl i Berlin och återvände sedan till Wien att öfvertaga Lanner'ska orkestern. Sedan 1863 regimentskapellmästare i Wiesbaden afled han å hospitalet derstädes d. 20 Nov. Kéler-Bela har gjort sig mycket känd som komponist af dansmusik äfvensom andra orkesterverk.

Lührss Carl, komponist, f. $^{7}/_{4}$ 1824 i Schwerin, † $^{11}/_{11}$ i Berlin, der han sedan 1851 varit bosatt, egnande sig först åt undervisning i pianospelning och sång, sedan mera uteslutande åt komposition. Flere symfonier, quartetter, sonater och sånger ha gjort L. bekant inom musikverlden.

Nottebohm Gustav, bekant musikskriftställare, f. $^{12}/_{11}$ 1817 i Lüdenscheid (Westfalen), d. i Gräz d. $^{30}/_{10}$. N. studerade musik i Berlin 1838—9 för L. Berger och Dehn, lefde sedan i Leipzig tillsammans med Schumann och Mendelssohn och öfverflyttade 1846 till Wien. Såsom musiklärd har han inlagt stor förtjenst öfver Mozart och Beethoven och medverkat vid utgifvande af klassikerna i mönsterupplagor.

Goethe om Faust såsom operatext.

Härom meddelar ett tyskt blad följande: Flera tidningar och otaliga Goethe-beundrare ha ansett det för ett slags profanation att »Faust» af Gounod blifvit begagnad till operatext, men detta är verkligen att drifva pieteten för långt, isynnerhet som Goethe sjelf vid flera tillfällen talat om att få musik komponerad dertill. Så yttrade han t. ex. vid ett tillfälle år 1829: »Jag skulle önska att Mozart ännu lefde för att få honom att sätta musik till min »Faust»; Meyerbeer eger nog kanhända den erforderliga förmågan dertill, men han är för mycket sysselsatt vid de italienska teatrarne, för att ge sig tålamod dertill.» Hvad den andra delen af Faust beträffar, uttalade till och med Goethe ofta önskan att få den använd såsom operatext. Bland annat har han en gång sagt till Eckermann: »Det kan allt hända att fransmännen någon dag falla på idén att begagna sig af min »Faust», säkert förderfva de den då, ehuru de nog skola förstå att klokt draga parti deraf för sina planer.» Och då Eckermann invände att han sjelf borde vända sig till någon inhemsk kompositör, svarade Goethe: »Nej, vi skola afvakta tiden, i dylika saker bör man aldrig förhasta sig. Tro mig, mena teaterdirektörer eller kompositörer att de kunna förtjena någonting på mitt opus, knipa de det nog.» Dylika yttranden torde nogsamt bevisa att »Faust» alls icke blifvit profanerad af den Gounodska operan. Men hur rätt Goethe hade i att säga det fransmännen skulle förstöra hans stycke, kan man bland annat döma af följande profbit ur den franska öfversättningen. I tyskan står: *Heisse Magister, heisse Doctor gar*. Detta återgafs på franska sålunda: *»Je m'appelle le docteur Gar.»*

Scherzo.

Rossini om Liszt. Barberarens komponist besökte en gång en konsert, på hvilken Liszt spelade. Efter en stund tillfrågades Rossini af en person, som gjorde honom sällskap, om icke virtuosens spel var hänförande. »Det kan jag icke säga», svarade 'svanen från Pesaro'; »Liszt gör så mycket för att man skall *betrakta* honom, att jag ännu ej haft ett ögonblick ledigt att *höra* honom.»

INNEHÅLL: Minnesblad. Af *J. M. R-n.* — Eroicans första sats. Af *A. L.* — För och mot. Af *H. v. Wolzogen.* — Koralbok af Anjou och Törnwall. Af *A. L.* — Följetong. Af *Rudolf Schmidt.* — Från scenen och konsertsalen. Af *—h—.* — Från in- och utlandet. — Dödslista. — Goethe om Faust. — Scherzo. — Annonser. — Upprop.

Annonser.

Sångundervisning

meddelas af undertecknad, elev af **Fru Fredrika Stenhammar.**

Referens: herr *Ivar Hallström.*
Anmälningstid 11—1.

Alma Stjernbergh.
11 A. Nybrogatan 2 tr. upp.
(G. 12499 × 2.)

Piano-
och
Orgel-instrumenter
Största lager.
Billigaste priser
hos
I. Dannström & Co.
16 Regeringsgatan 16.

Piano- och Orgelmagasinet
N:o 8 Arsenalsgatan N:o 8
midt emot Kongl. Stora teatern
har att erbjuda stort urval af ***Flygelpianon, Pianinon*** och ***Taffelpianon*** samt ***Orglar.***
Äldre instrument öfvertagas vid köp af nya.
Stämning och ***reparation*** af såväl Pianon som Orglar verkställes.
Delar till orgelharmonium, såsom ***tungor*** (spel), ***registerskyltar, klaviaturben, tonlådor*** m. m. till billiga priser.
Fullständiga priskuranter erhållas gratis.
Stockholm, IVAR HIRSCH.
f. d. Abr. Hirschs Pianomagasin.

Att vi i **Sverige**
försälja våra
Flyglar och Pianinos
endast genom
Herr **Aug. Hoffmann**
i Stockholm
tillkännagifves härmed.
Steinway & Sons
NEWYORK.

På **Huss & Beers** förlag utkommer inom kort:

Concertstycke
För Piano och Orkester
af
Ludvig Norman (op. 54).

4 Sånger för 1 röst och piano
af
Ivar Hallström.
Innehåll:
1. Gondolier-Sång (Komponerad såsom inlaga i Shakespeare's »Köpmannen i Venedig»)
2. Svarta Svanor. (Ord af C. Snoilsky)
3. Vackra sky. (» »)
4. En liten visa. (» A. T. Gellerstedt)

Romans för Violin och Piano
af
Conrad Nordqvist.
(Violinistens repertoir n:o 5).

Upprop.

SVENSK MUSIKTIDNING afslutar snart sin **andra årgång.** Denna årgång kommer **icke** att blifva den sista, **om** vi blott erhålla ännu **några hundratal** prenumeranter.

Vi våga altså uppmana alla dem, som nitälska för att Sverige, **i likhet med öfriga civiliserade länder,** består sig åtminstone **ett enda allmänt musikaliskt fackorgan,** att anmäla sig till prenumeration för nästa år, vare sig hos hrr musik- och bokhandlare eller å posten, **före den 15 innevarande December.** Denna uppmaning gäller så väl **nuvarande** prenumeranter, hvilka vi hoppas få behålla, som de **nya. Om t. ex. hvar och en af de gamla prenumeranterna af välvilja åtoge sig att söka skaffa blott *en* ny, så vore målet med ringa möda mer än vunnet.**

Obs.! *Enär det visat sig att våra* ***musikbilagor*** *ej kunnat tilfredsställa allas smak, då den ena begär solidare, den andra lättare musik, skola de nästa år (under förutsättning af tidningens fortgång) utgå i en form, hvarigenom* ***hvarje*** *anledning till klagomål skall försvinna och våra prenumeranter vinna en väsentlig fördel. Vi erbjuda nämligen hvarje helårsprenumerant att ur Huss & Beers förlagskatalog (som nu medföljer detta nummer)* ***gratis*** *utvälja* ***hvilka nothäften han behagar*** *till ett sammanlagdt värde af 6 kronor!!*

Obs.! *Alltså erhållas* ***musikalier,*** *efter fritt val,* ***för hela prenumerationsbeloppet!***

Svensk Musiktidning utkommer med ett nummer om minst **åtta sidor stor qvart** den 1:sta och 15:de i hvarje månad.

Priset är, postarvodet inberäknadt:

för **helt**	år	**kronor**	**6,**
» **halft**	»	»	**4,**
» **fjerdedels**	»	»	**2.**

Lösnummer 25 öre.

Prenumeration mottages i Stockholm å »Svensk Musiktidnings» expedition: **Huss & Beers Musikhandel, Gustaf Adolfs torg N:o 8,** af tidningens ombud, hos hrr bok- och musikhandlare och å de vanliga tidningsutdelningsställena: för landsorten samt Norge, Danmark och Finland genom tidningens ombud, å postanstalterna och i bokhandeln.

Hvar och en, som till Svensk Musiktidnings expedition, **Huss & Beers Musikhandel,** insänder prenumerationsbelopp för eller bevis från vederbörande postanstalt på erlagd prenumeration för minst **5—9 ex.,** erhåller antingen **ett friexemplar, eller 10 % af beloppet:** för **10 exemplar** eller **derutöfver** erhålles **20 % provision eller motsvarande friexemplar.**

Annonspris från och med nästa år 20 öre pr petitrad.

Eleganta permar till första årg. finnas att tillgå à 2 kr.

ADOLF LINDGREN. Redaktör. Stora Vattugatan 1.

HUSS & BEER. Förläggare. Gustaf Adolfs torg 8.

Ur pressens omdömen om Sv. Musiktidning må följ. anföras:

Vi äro öfvertygade, att ofvanstående beaktansvärda upprop icke skall vara framställdt förgäfves, ty musiken har numera hunnit en allt för stor utveckling och utbredning i vårt land, att det gerna kan vara i saknad af ett sjelfständigt fackorgan för denna sköna konst. Och Svensk musiktidning har i nämda hänseende sökt fylla sin plats på ett sätt, som visserligen gör den berättigad af all möjlig uppmuntran. *Nya Dagligt Allehanda.*

Sv. musiktidning synes godt häfda sin rang äfven bland utländska kolleger af samma slag. — En hvar finner vid jemförelse med Sv. musiktidning, hur mycket mera rikhaltigt och omvexlande den senares innehåll är. Beträffande qvaliteten kan naturligtvis Sverige icke bjuda på så många goda pennor, som Tyskland och Frankrike. Men utom det, att man på öfversättningsväg tydligen sökt tillgodogöra sig det bästa från utlandet, torde äfven Sv. musiktidnings originalartiklar i det hela försvara sin plats i hvilken allmän musiktidning som hälst, hvilket redan bevisas deraf, att flere af dessa artiklar blifvit i Tyskland under detta år reproducerade, t. ex. »Den komiska operans företräden» i Musikwelt nr 7, »En lutebok från 1500-talet» i Monatshefte für Musikgeschichte nr 7 samt en del tyskfödda »Hofkapellmästare» i Allgem. musikal. Zeitung nr 23, 32 o. s. v. *Aftonbladet.*

Sv. musiktidning är en liten prydlig företeelse med godt innehåll och förtjenar uppmuntran. *Figaro.*

Tidningen har under sin korta tillvaro utvecklat mycken lifaktighet. Den innehåller — — biografier, nästan alla illustrerade med porträtt, öfver verldens mest framstående musikaliska artister samt intressanta uppsatser i musikens historia, estetik, teknik, kritik m. m., och dessutom en mängd musikbilagor, upptagande värdefulla kompositioner af så väl inhemska som utländska tonsättare. Vi kunna med skäl rekommendera denna musiktidning som en icke allenast bildande utan äfven intressant och roande lektyr. *Stockholms Dagblad.*

Vi önska gerna tro, att det ännu gifves verkligt oberoende, grundlig sakkunskap i förening med lyftning och ädelhet i framställningssättet egande män, hvilka icke skola undandraga sig att på ett allvarligt och saken fullt värdigt sätt uppträda mot all den halfhet och dilettantism, som i vår tid uppenbarar sig på så många områden och icke minst i konsten och — kritiken. All sann kritik sträfvar efter att vara reformerande, men om än upptäckandet och påpekandet af befintliga fel och brister är den första oeftergifliga pligten för en reformator, är dock hans kall dermed på långt när icke fyldt. Härtill hörer lika mycket ett rättvist erkännande af möjliga förtjenster och angifvande af rätta medel för de påpekade bristernas afhjelpande. En vacker början till en kritik i denna anda utgör reproduktionen om »Stradellas kyrkoaria» och artikeln »Om våra librettoöfversättningar». *Öresunds-Posten.*

Huruvida det nu berott på en ökad läslust, på tidningens förtjenstfulla ledning eller dess öfvervägande fosterländska karakter eller på alla tre orsakerna tillsammantaget må lemnas oafgjordt, men det märkliga är att redan under år 1881 Sv. musiktidnings läsekrets sprungit upp till dubbla siffran mot hvad dess föregångare haft att tillräkna sig. *»Hv. nytt från Stockholm?»*

I andra länder bära dylika tidningar sig förträffligt, och vida mindre länder än vårt ha ej blott en, men flera sådana. Och hos oss skulle ej en enda kunna bära sig, fastän denna är så väl redigerad, så innehållsrik och omvexlande, att hon bör kunna tillfredsställa hvarje rimligt anspråk på ett organ för musikvännen. Man må ej föreställa sig, att hon är afsedd blott för fackmannen på det musikaliska området. Hon innehåller en mängd uppsatser och korrespondenser, som måste intressera en hvar, den der sätter värde på musikens ädla konst, och de kåserier, man der en och annan gång får läsa, äro både roande och lärorika. *Nya Skånska posten.*

Svensk musiktidning, som disponerar flera erkändt goda pennor, meddelar utom ofvannämda musikbilaga biografier jemte porträtt af namnkunniga tonkonstnärer, kritiska, estetiska och musikhistoriska uppsatser, noveller, kåserier, in- och utländska korrespondenser samt notiser ur dagens musikaliska krönika, allt med afseendet hufvudsakligast fäst vid det fosterländska. Priset är billigt. *Dagens Nyheter.*

Herr Berr — giebt eine sehr anständig gehaltene und höchst elegant ausgestattete Wochenschrift für Musik aus.
Allgemeine Deutsche Musikzeitung.

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1882.